

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 222
van **TINE SOENS**
datum: 25 maart 2019

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Hongarije - Aantasting academische vrijheid

Op 22 februari 2019 spraken de Vlaamse rectoren zich uit over de ontmanteling van de Hongaarse Academie van Wetenschappen door de Hongaarse regering.

Terecht wijzen de rectoren op de mogelijke gevolgen van de beslissing om de Hongaarse onderzoeksinstituten onder streng overheidstoezicht te plaatsen. Hun bestuursautonomie en de onafhankelijkheid van gevoerd onderzoek komen daarmee in het gedrang, bijgevolg staat de academische vrijheid onder druk. Een cruciaal onderdeel van een democratische rechtsstaat.

Het is de zoveelste stap van de regering Orbán in de afbraak van de Hongaarse democratie door de beperking van cruciale vrijheden. Eerder schrapte hij het programma genderstudies en dwong de Central European University om te verhuizen. Met de oprichting van de Midden-Europese Stichting voor Media en Pers plaatste hij de facto ook de Hongaarse pers onder toezicht. De waslijst is lang. Ondertussen wordt de Hongaarse democratie geleidelijk aan gekookt. Het lijkt dan ook belangrijk om vanuit Vlaanderen een duidelijk signaal van afkeuring te sturen.

1. Hoe staat de minister ten opzichte van de beslissingen ter zake van Orbán? Heeft zij reeds gereageerd op de beperking van de academische vrijheden in Hongarije? Indien niet, op welke manier plant de minister vooralsnog te reageren?
2. De laatste jaren werd steeds meer ingezet op internationale samenwerking in het onderwijs.

Welke banden bestaan momenteel tussen het Vlaamse en het Hongaarse onderwijs? Op welke manier kunnen die eventueel gebruikt worden om een duidelijk afkeurend signaal te sturen?

ANTWOORD

op vraag nr. 222 van 25 maart 2019

van **TINE SOENS**

1. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen de acties die de Vlaamse Regering of één van haar leden – als overheid – kan nemen en deze die voortvloeien uit het internationaal beleid van universiteiten die op dit vlak autonoom zijn.

Uiteraard verheugt het me dat de Vlaamse Interuniversitaire Raad concrete initiatieven neemt om collega's in het buitenland te ondersteunen die hun institutionele autonomie en academische vrijheid bedreigd zien. Het is ook goed dat dit gebeurt in het kader van een ethische code die onze universiteiten zichzelf hebben opgelegd via de werkgroep ethiek, zonder verplichting of inmenging van de overheid. Dit laatste zou zelf een schending van de autonomie betekenen.

Als overheid reageren wij zeker niet alleen. De situatie in een EU land als Hongarije vraagt om een Europese oplossing en/of collectief Europees signaal.

België en Vlaanderen scharen zich achter de Europese Commissie die de nieuwe Hoger Onderwijs Act in Hongarije aanhangig heeft gemaakt bij het Europees Hof als schending van de academische vrijheid.

Het is belangrijk dat men hier de rechterlijke macht haar werk laat doen en de scheiding van machten rigoureus respecteert.

Ook in het kader van de Raad van Europa volgen wij de situatie nauwlettend op. De Vlaamse administratie is lid van de begeleidingsgroep voor de mondiale fora rond de democratische missie van hoger onderwijs van de Raad van Europa waar trouwens de Centraal-Europese Universiteit - die Boedapest heeft moeten verlaten- ook aan deelneemt. Wij verzamelen de informatie dus zeker uit eerste hand.

In juni 2019 vindt trouwens op het hoofdkwartier van de Raad van Europa een "Global forum" plaats rond institutionele autonomie en academische vrijheid vanuit wereldperspectief. Het hoeft geen betoog dat Hongarije niet het enige land is waar problemen zijn vastgesteld en dit geldt a fortiori voor de situatie in landen buiten Europa, waar de situatie nog prangender en voor sommige academici zelfs levensbedreigend is.

Maar ook hier is het belangrijk dat landen niet in verspreide slagorde reageren. Een gedragen standpunt van de leden van de Europese Unie en/of de Raad van Europa en in het geval van hoger vernoemde conferentie in samenwerking met UNESCO is voor een overheid de meest efficiënte weg om de situatie te verbeteren. Losse, ongecoördineerde protesten van één land of politicus geven landen die de academische vrijheid niet respecteren een aanleiding om de kritiek weg te zetten als "bilateraal conflict". Dit is niet in het belang van de academici naar wie onze bezorgdheid en solidariteit uitgaat.

2. We hebben binnen de Vlaamse overheid geen zicht op de samenwerkingsverbanden tussen de universiteiten zelf en hun buitenlandse partners. Wel hebben we cijfergegevens over de Vlaamse studenten die op mobiliteit gaan naar Hongarije. We zien in onderstaande tabel dat er een groei is in het aantal studenten die naar Hongarije gaat. Sinds 2015-2016 hebben we voor het eerst gevalideerde cijfers omtrent deze mobiliteiten. De cijfers van de jaren daarvoor zijn mogelijk niet volledig.

Aantal mobiliteiten		2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Hogeschool	Academisch gerichte bachelor	3	7	7	7	8	1	1	1	2	
	Bachelor na bachelor					2	1	1			1
	Master	5	4	1	6	26	8	30	25	36	28
	Professioneel gerichte bachelor	15	13	13	23	17	35	35	39	71	81
	Specifieke lerarenopleiding na master							1			
Totaal		23	24	21	36	53	45	68	65	109	110
Universiteit	Academisch gerichte bachelor	11	4	7	6	5	16	12	10	20	14
	Master	14	11	13	24	16	32	36	42	33	49
	Master na master		3	2					2	1	
	Totaal	25	18	22	30	21	48	48	54	54	63
Totaal		48	42	43	66	74	93	116	119	163	173

Met betrekking tot het aantal studenten met een Hongaarse nationaliteit die in België een volledige opleiding volgen, hebben we volgende data:

Tabel 1: Aantal inschrijvingen van studenten met de Hongaarse nationaliteit in het hoger onderwijs in Vlaanderen in een diplomacontract die zich niet uitgeschreven hebben per soort instelling, type opleiding en academiejaar.											
	Aantal inschrijvingen		2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Hongaarse	Hogeschool	Academisch gerichte bachelor	6	9	17	14	11	12	8	7	10
		Bachelor na bachelor							1		
		Master	7	8	13	13	11	8	10	8	8
		Professioneel gerichte bachelor	3	4	9	15	14	15	20	22	24
		Schakelprogramma			2						
		Specifieke lerarenopleiding na master						1	1		1
		Voorbereidings programma			4	1			1		2
		Totaal	16	21	45	43	36	36	41	37	45
	Universiteit	Academisch gerichte bachelor	7	5	6	10	15	18	18	18	27
		Academische graad van doctor	8	13	17	20	24	24	24	26	29
		Doctoraatsopleiding	19	23	23	22	21	30	26	23	23
		Master	12	11	24	33	39	40	42	29	36
		Master na master	12	8	9	3	8	6	3	6	10
		Schakelprogramma		1		2	1	1	2		2
		Specifieke lerarenopleiding na master						1	1	1	
		Voorbereidings programma	1	2	4	10	15	11	8	8	7
	Totaal	59	63	83	100	123	131	124	111	134	
	Totaal		75	84	128	143	159	167	165	148	179
Totaal		75	84	128	143	159	167	165	148	179	

Zoals reeds gezegd in punt 1 kiezen we eerder voor collectieve signalen in het kader van de Europese Unie en de Raad van Europa in plaats van een individuele zijde vanuit Vlaanderen.